

Tekniska
verksamheten
Sorsele kommun

Verksamhetsplan VA för Sorsele kommun

År 2017-2020

Fastställd av kommunstyrelsen 2017-06-13, § 102

1 Sorsele kommun

Sorsele kommun har ca 2500 innevånare. Inom Sorsele kommuns organisation är det Kommunstyrelsen via tekniska verksamheten som ansvarar för VA-verksamheten inom det geografiska område där kommunen tagit på sig ansvaret för vattenförsörjning och avlopp. Ett ansvar som innefattar produktion och distribution av det dagliga dricksvattnet till abonnenterna, bl.a. hushåll och företag, samt att ta hand om och rena avloppsvattnet. Dricksvattenkvaliteten måste uppfylla Livsmedelsverkets krav. Kontrollmyndighet avseende dricksvatten är Samhällsbyggnadsnämnden i Sorsele kommun. Samhällsbyggnadsnämnden har även tillsyn över reningsverken.

I Sorsele kommun finns främst följande övergripande dokument med inverkan på kommunens VA-verksamhet:

- Mål- och budgetdokument för Sorsele kommun
- ABVA (Allmänna bestämmelser för användande av Sorsele kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning)
- Taxa för Sorsele kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

2 Befintlig VA-verksamhet

2.1 Organisation och ansvar

Sorsele kommun är huvudman för de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i kommunen. VA-verksamheten finns organiserad under Tekniska verksamheten där den integreras och samordnas med bl.a. gator och renhållning. Ansvariga för VA-verksamheten är Teknisk ansvarig och verksamhetsansvarig för VA.

2.2 Verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

Verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp, dvs. område där kommunen tagit på sig ansvaret för vattenförsörjning och avlopp, omfattar knappt 1631 personer, vilket motsvarar ca 64 % av kommunens innevånare. Antalet anslutna till vatten är något större jämfört med antalet anslutna till avlopp.

Följande områden utgör det kommunala verksamhetsområdet för VA:

Område	Vatten	Avlopp
Ammarnäs	x	x
Blattniksele	x	x
Gargnäs	x	x
Sorsele samhälle	x	x

Verksamhetsområdets geografiska omfattning framgår av kartor i bilaga 1. VA-verksamhet utanför det kommunala verksamhetsområdet är enskild eller organiserad i lokala föreningar eller liknande.

2.3 Anläggningar

Vattenverk

I vattenverken bereds råvatten till dricksvatten som därefter distribueras ut på ledningsnätet till abonnenterna. Beredningen i vattenverken i Sorsele kommun utgörs främst av filtrering genom alkalisk massa för att bl.a. höja vattnets pH. Inom Sorsele kommun finns 4 allmänna vattenverk (Ammarnäs, Blattniksele, Gargnäs och Sorsele samhälle). Anläggningarna är byggda på 60-70 talet. Senaste större åtgärden utfördes i Sorsele när en ny grundvattenbrunn togs i bruk 1980-talet. Som råvatten till de allmänna vattenverken i Sorsele kommun används grundvatten. Råvattnet är av hög kvalitet.

Avloppsreningsverk

Reningsverkens huvuduppgift är att rena de föroreningar (främst fosfor och syreförbrukande ämnen) som finns i avloppsvattnet från hushåll och företag. Avloppsreningen utgörs i huvudsak av mekanisk och kemisk rening samt i vissa fall infiltration genom markbädd. I Sorsele kommun finns 4 allmänna avloppsreningsverk (Ammarnäs, Blattniksele, Gargnäs och Sorsele samhälle). Reningsverken i Sorsele kommun är från 70-talet. Sorsele reningsverk har nytt tillstånd enligt miljöbalken från 2002.

Ledningsnät

Ledningsnätet består av huvudledningar och servisledningar. Huvudledningar ansvarar Sorsele kommun för. Servisledningar är de ledningar som förbinder en byggnad eller fastighet med huvudledningarna i gatan. Servisledningarna delas av förbindelsepunkten i kommunens del och i fastighetens del. Med förbindelsepunkt menas den punkt där fastighetens ledningar kopplats ihop med kommunens ledningar.

Huvuddelen av ledningsnätet anlades med början på 1950-talet fram till en bit in på 1990-talet. De äldsta ledningarna som lagts i kommunal regi och fortfarande är i drift är från 50-talet. Under åren har ledningsnätet byggts ut och är nu totalt ca 10,2 mil långt. Ledningsnätet transporterar årligen ca 209 806 m³ dricksvatten.

Ledningsnätet är uppdelat i:

Vattenledningar

Leder vattnet från vattenverk till konsument. Ledningslängden är ca 4,5 mil. Merparten av såväl huvud- som servisledningar ute i byarna är galvaniserade ledningar. I Sorsele samhälle är servisledningarna mestadels galvaniserade ledningar, medan huvudledningarna är av gjutjärn/segjärn. Under ett normalår inträffar 2-5 vattenläckor, där varje läcka kostar ca 50 tkr att åtgärda.

Avloppsledningar

Leder det använda vattnet från konsument till avloppsreningsverk. Avloppsledningarna transporterar även dräneringsvatten i vissa fall. Ledningslängden är ca 3,7 mil. Det dominerande ledningsmaterialet är betong. Ett problem med avloppsledningarna är inläckage p.g.a. bristfälliga tätningar i betongledningarnas skarvar. Detta medför ökad belastning på reningsverken.

Dagvattenledningar

Leder ytligt avrinnande regn- och smältvatten från t.ex. gator och parkeringar samt dränvatten från husgrunder till diken och vattendrag. Ledningslängden är ca 1,6 mil och ledningsmaterialet i huvudsak betong.

2.4 Ekonomi

Målet är att VA-verksamheten skall bekostas av VA-kollektivet (abonnenter inom det allmänna verksamhetsområdet) via VA-taxan som fastställs av kommunfullmäktige. VA-verksamheten skall alltså vara taxefinansierad.

3 Verksamhetsinriktning

3.1 Beslut angående Verksamhetsplan VA

Beslut om inriktningen för VA-verksamheten fattas i kommunstyrelsen.

3.2 Verksamhetsidé

Sorsele kommuns VA-verksamhet skall tillgodose sina abonnenter utifrån kommunens krav och förväntningar. Abonnenterna skall på ett säkert, funktionellt och kostnadseffektivt sätt erhålla ett gott och hälsosamt dricksvatten samt kunna avleda sitt avloppsvatten till ett miljö- och resursriktigt omhändertagande.

3.3 Vision för VA-verksamheten

VA-verksamheten bidrar till ett attraktivare Sorsele där abonnenter och personal känner stort förtroende för och är stolta över verksamheten. Verksamheten är anpassad till Sorseles förutsättningar och uppfattas som framtids- och serviceinriktad samt effektiv och miljöanpassad.

3.4 Kritiska framgångsfaktorer

Följande faktorer bedöms som kritiska för att visionen skall kunna nås:

- Att Sorsele kommuns vattenförsörjning säkerställs för nuvarande och framtida behov.
- Att alla i VA-verksamheten känner sig delaktiga i verksamhetsutvecklingen.
- Att personalförsörjning och kompetensutveckling prioriteras.

3.5 Övergripande strategi

Strategin är att arbeta utifrån en väl förankrad verksamhetsplan så att hela VA-organisationen med gemensamma mål och metoder arbetar för att nå visionen för VA-verksamheten. Verksamheten skall även arbeta utifrån abonnenternas perspektiv så att dess synpunkter och behov behandlas korrekt och serviceinriktat. Förebyggande och planerande arbete skall prioriteras så att akuta åtgärder så långt möjligt undviks. Arbetssättet skall attrahera personal och prioritera samarbete både inom kommunen och med närliggande kommuner. Vidare skall teknisk och social kompetens, initiativförmåga, kreativitet och engagemang hos personalen stimuleras och värdesättas.

3.6 Verksamhetsmål

Målen är indelade i 9 delar enligt nedan:

1. Produktion dricksvatten - vattenverk
2. Ledningsnät dricksvatten
3. Ledningsnät avlopp
4. Avloppsrening - reningsverk
5. Dag- och dränvattenhantering
6. Abonnenter
7. Personal
8. Taxor och ekonomi
9. Verksamhet och organisation

Varje del är i sin tur indelad i övergripande funktionskrav (krav som ställs oavsett kommun, ofta från myndigheter via lagstiftning etc.) samt inriktnings- och mätbara mål. Målen utgör VA-verksamhetens samlade mål, vilka framgår av avsnitt 3.6.1-3.6.9 nedan.

3.6.1 Produktion dricksvatten – vattenverk

Övergripande funktionskrav

- Vattenkvalitet och leveranssäkerhet skall uppfylla krav från Livsmedelsverket. Beträffande leveranssäkerhet se bilaga 2 för checklistor VA, VA-handlingsplaner vid olika scenarier (bl.a. akut förorening) samt nödvattenplan.

Inriktningsmål

- Dricksvatten skall alltid uttas från grundvatten. Potentiella grundvattenresurser skall skyddas och säkerställas på lång sikt.
- Reservkraft och skyddsområde skall finnas för alla kommunala vattentäkter där behovet finns. Kartor över befintliga vattenskyddsområden redovisas i bilaga 3.
- Tillvarata den rikliga tillgången till gott dricksvatten för att bidra till ett attraktivare Sorsele.
- Beredskapsplan för bränsleförsörjning ska upprättas.

Mätbara mål

- Dricksvattnet skall alltid vara tjänligt.
- Arbetssättet skall vara sådant att antalet driftstörningar minimeras.

3.6.2 Ledningsnät dricksvatten

Övergripande funktionskrav

- Vattenkvalitet och leveranssäkerhet skall uppfylla krav från Livsmedelsverket. Beträffande leveranssäkerhet se bilaga 2 för checklistor VA, VA-handlingsplaner vid olika scenarier (bl.a. akut förorening) samt nödvattenplan.

Inriktningsmål

- Planering, drift och underhåll av ledningsnät skall ske så att leverans och kvalitet mot abonnent upprätthålls.
- Förebyggande arbete skall prioriteras.
- Leverans av vatten till alla fastigheters förbindelsepunkt skall inte ha oplanerade avbrott längre än 72 timmar. Motsvarande tid vid planerade avbrott skall vara 36 timmar.
- Abonnent skall inte vara utan vatten längre tid än 12 timmar vid oplanerade avbrott och nödvatten skall tillhandahållas.
- Verka för att minska läckage av dricksvatten, detta för att effektivisera vattenförsörjningen.

Mätbara mål

- Dricksvattnet skall aldrig vara otjänligt. Andelen vattenprover "tjänligt med anmärkning" skall understiga 5 % för hela kommunen.
- Minska dricksvattenförbrukningen per abonnent.

3.6.3 Ledningsnät avlopp

Övergripande funktionskrav

- Avledning av avloppsvatten skall ske så att kraven i gällande lagstiftning, ABVA och riktlinjer för utsläpp av avloppsvatten följs.

Inriktningsmål

- Ledningsnätet skall förnyas och underhållas så att god avledning upprätthålls och inläckage av ovidkommande vatten minimeras.
- Planering, drift och underhåll av ledningsnätet skall ske så att energiförbrukning minimeras och kostnadseffektivitet uppnås.

Mätbara mål

- 1 avloppspumpstation skall årligen upprustas tills genomgång av beståndet har gjorts.
- Förnyelsetakten för VA-nätet bör vara ca: 500kr/ år, mätt i dagens penningvärde.
- Ingen bräddning från pumpstationer ska förekomma.

3.6.4 Avloppsrening - reningsverk

Övergripande funktionskrav

- Avloppsrening skall ske så att villkor i tillstånd samt krav i gällande lagstiftning följs. Recipienternas skyddsvärde och status utgör en viktig del i bedömningen av anläggningarnas funktion och ev. åtgärdsbehov.

Inriktningsmål

- Avloppsvattenrening skall ske med god energihushållning och minsta möjliga kemikalieförbrukning till lägsta möjliga kostnad utan att gällande krav åsidosätts.

Mätbara mål

- Utsläppsvillkor (gränsvärden) skall inte överskridas.

3.6.5 Dag- och dränvattenhantering

Övergripande funktionskrav

- Avledning av dag- och dränvatten skall ske så att kraven enligt miljöbalken efterlevs.

Inriktningsmål

- Tekniska verksamheten skall aktivt medverka vid planeringsarbete för att minimera dag- och dränvattenbildning.
- Avledning av dag- och dränvatten skall utföras på bästa sätt för att undvika översvämningar och andra olägenheter.
- Dagvatten och där så är lämpligt dränvatten skall separeras från spillvatten.

Mätbara mål

- Förnysetakten för dagvattennätet samordnas med övrig VA-ledningsförnyelse.

3.6.6 Abonnenter

Övergripande funktionskrav

- Kommunens ABVA skall reglera förhållandet mellan abonnenten och huvudmannen(kommunen).

Inriktningsmål

- VA-verksamheten skall bedrivas med nära abonnentrelationer och information skall om möjligt samordnas med avfallsverksamheten.
- Abonnenter skall ges möjlighet till ökad kunskap och insikt om VA-verksamheten via fakturainformation och hemsida m.m.
- Det skall finnas inarbetade rutiner för felanmälan vad gäller ansvar, mottagning, behandling, återkoppling och dokumentation.
- Abonnenter skall vid kontakt med personal i VA-verksamheten bemötas väl.

Mätbara mål

Bräkarundersökning skall genomföras.

3.6.7 Personal

Inriktningsmål

- Personalen skall vara delaktig i verksamhetens målarbete.
- Personalen skall utbildas och utvecklas för att klara verksamhetens framtida krav. All driftspersonal skall ges möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling.
- Det skall finnas en strategi för återbesättning av personal.
- Det skall finnas tydliga värdegrunder kopplat till lön, trivsel, utvecklingsmöjligheter m.m.
- Individuell lönesättning utifrån framtagna lönekriterier med beaktande av kommunens lönepolicy i dialog med fackliga organisationer.

Mätbara mål

- Utvecklingssamtal skall årligen hållas med samtliga anställda.
- Bevara den låga sjukfrånvaron, antalet sjukdagar skall årligen understiga 5,0 per anställd.

3.6.8 Taxor och ekonomi

Övergripande funktionskrav

- Den ekonomiska redovisningen och taxehanteringens skall följa krav och principer enligt kommunallagen och lagen om allmänna vattentjänster.

Inriktningsmål

Ekonomi och redovisning

- Den ekonomiska ställningen skall säkerställa drift och underhåll, samt investering utan tillskott av skattemedel.
- Den ekonomiska redovisningen skall delas in i drift, underhåll och investeringar med nya rutiner. Komponentavskrivningstiden baseras på teknisk livslängd.
- Ekonomiskt ansvar ligger hos verksamhetsansvarig.
- Kompletta och uppdaterade anläggningsregister med avskrivningsplaner används.
- Ev. överskott kan fonderas till framtida planlagda investeringar.
- Förnyelsearbetet skall delvis finansieras genom att överskott fonderas och upparbetas i enlighet med VA-verksamhetsplanen

Taxa

- Taxan skall ge full kostnadstäckning för verksamheten.
- Taxekonstruktionen skall beakta Svenskt Vattens basförslag.

Brandvatten

- VA-verksamheten skall inte svara för kostnader som avser brandvattenförsörjning.

Mätbara mål

Full kostnadstäckning ska uppnås.

3.6.9 Verksamhet och organisation

Övergripande funktionskrav

- Lag om allmänna vattentjänster
- Kommunallagen
- Åtaganden utanför det fastställda verksamhetsområdet för VA får inte belasta VA-kollektivet ekonomiskt.
- VA-verksamheten skall ha en organisation som svarar mot kraven i upprättad verksamhetsplan.

Inriktningsmål

- Verksamhetsplanen för VA skall föras ut i organisationen så att planens visioner och mål ingår naturligt som en del i styrning och uppföljning av den löpande verksamheten.

- Ömsesidig dialog och förankring mellan verksamhetsplan för VA och kommunens övergripande mål- och budgetdokument. Verksamhetsplan VA fastställs politiskt och hålls levande.
- VA-verksamheten i Sorsele skall bedrivas i förvaltningsform.
- Dialog inom organisationen skall ske så att interna resurser används optimalt och verksamheten bedrivs effektivt.
- Samarbete med andra kommunala verksamheter och andra kommuner skall utvecklas om verksamheten gagnas av detta.
- Verksamheten skall bedrivas med ett väl utvecklat kvalitets- och miljömedvetande.
- Det fastställda verksamhetsområdet för VA skall vara väl definierat och beslutat vad gäller gränser och omfattning.
- Utvidgning av det kommunala verksamhetsområdet för VA skall föregås av en konsekvensanalys som beskriver ekonomiska, miljömässiga och tekniska effekter.
- Aktuell beredskapsplan med riskanalys för VA-verksamheten skall finnas.

Mätbara mål

Mål saknas för närvarande.

4 Åtgärdsplan

4.1 Allmänt

Prioritet(Prio) indelas i två klasser, A och B:

A - Åtgärd som skall utföras inom 3 år från införandeår

B - Åtgärd som skall beaktas på längre sikt

Ansvar anger vem som har ansvaret för att åtgärden genomförs.

Följande förkortningar finns:

Ta: Teknisk ansvarig

Va: Verksamhetsansvarig VA

"Drift" anger att kostnad driftbokförs. "Inv" anger att kostnad utgör investering.

4.2 Åtgärdsplan 2017-2020

4.2.1 Produktion dricksvatten - vattenverk

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utbyte huvudventiler	A		X		Va	Pågår
Rengöring låg- och högreservoarer	A		X		Va	Löpande underhållsåtgärd
Utbyggnad av styr och övervakningssystem	A		X		Va	Pågår
Reservkraftaggregat till råvattenpumpar	A			X	Ta, Va	Planeras
Besiktning av reservoarer genom filmning	A		X		Va	Planeras

4.2.2 Ledningsnät dricksvatten

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utbyte huvudventiler	A		X		Va	Pågår
Ledningsåtgärder Sorsele kommun.	A			X	Ta, Va	Planeras

4.2.3 Ledningsnät avlopp

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utredning inläckage till spillvattensystemet	A		X		Va	Pågående
Åtgärda inläckage till spillvattensystemet	A		X		Va	Planeras
Underhållsspolning och filmning av ledningsnätet	A		X		Va	Löpande verksamhet
Ledningsåtgärder Sorsele kommun	A			X	Ta, Va	Planeras

4.2.4 Avloppsrening – reningsverk

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utreda toppbelastningens påverkan på ARV Ammarnäs	A		X		Va	Planeras
Öka automationsgraden	B		X		Va	Planeras

4.2.5 Dag- och dränvattenhantering

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Tömning rensbrunnar Sorsele	A		X		Va	Löpande verksamhet
Ledningsåtgärder Sorsele kommun	A			X	Ta, Va	Planeras

4.2.6 Abonnenter

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Inköp av kombotankar vinter/sommar till nödvattenförsörjning	A			X	Va	Planeras

4.2.7 Personal

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utbildning personal	A		X		Va	Pågående
Nyrekrytering p.g.a. tjänstledigheter	A	-	X		Va	Pågående

4.2.8 Taxor och ekonomi

Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Kostnad brandvatten finansieras ej av VA-kollektivet	A	-			Ta, Va	Pågående

4.2.9 Verksamhet och organisation

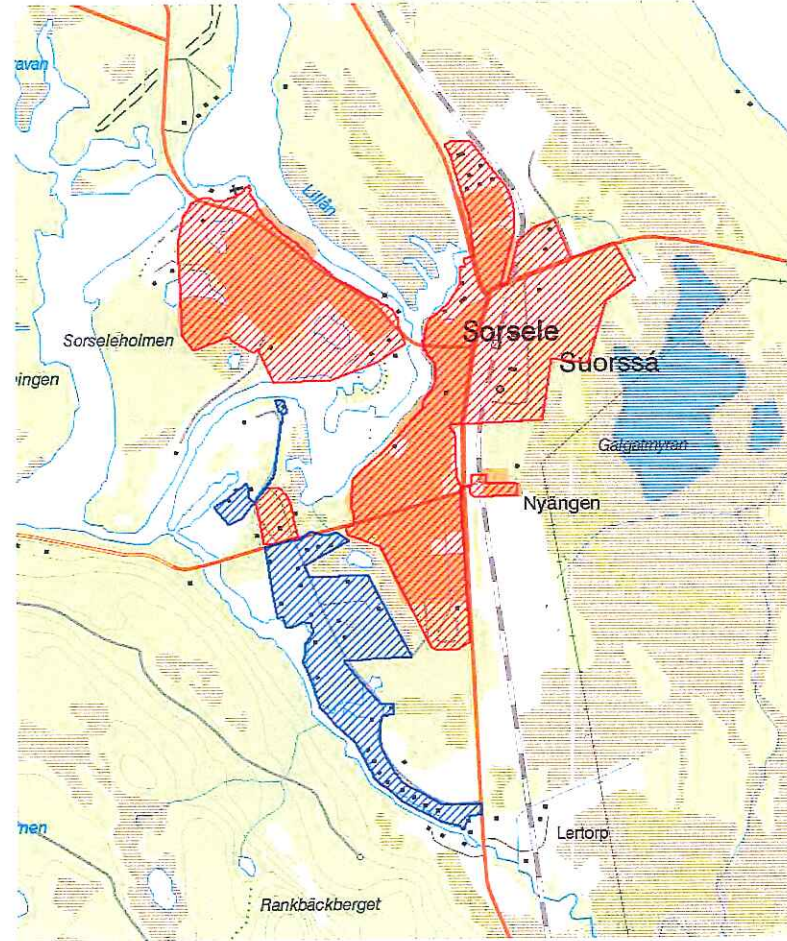
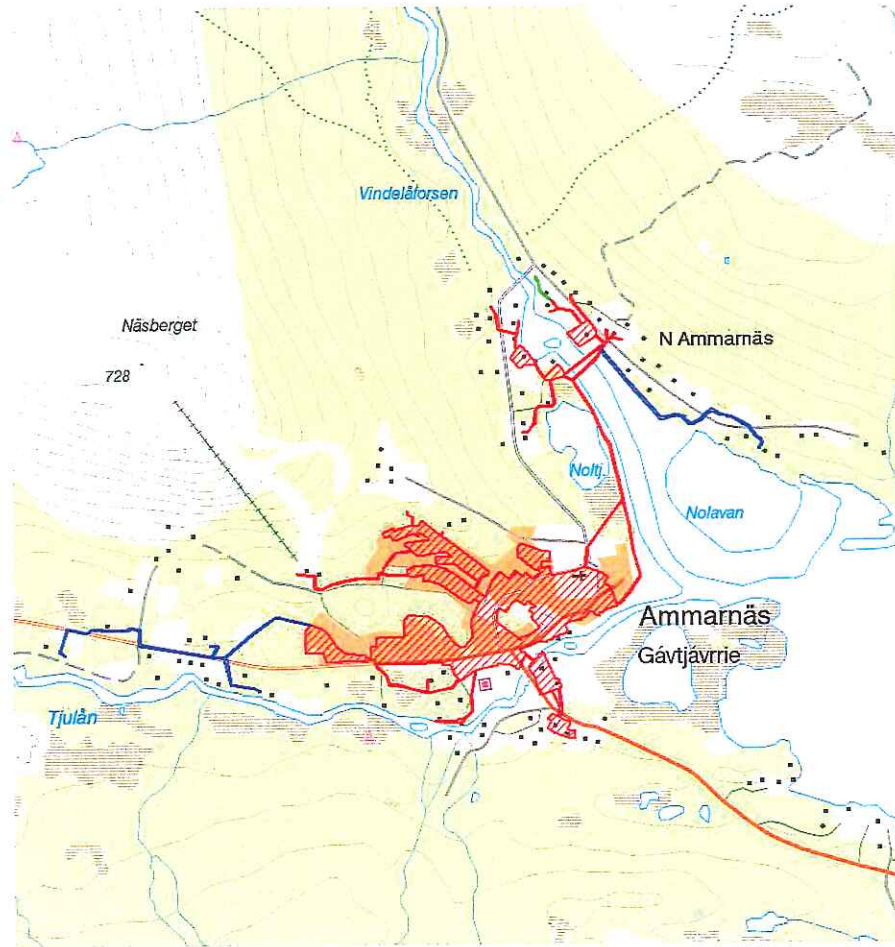
Åtgärd	Prio	Uppskattad kostnad	Drift	Inv	Ansvar	Status 2017
Utarbeta verksamhetsplan för VA	A	-			Ta, Va	Pågående

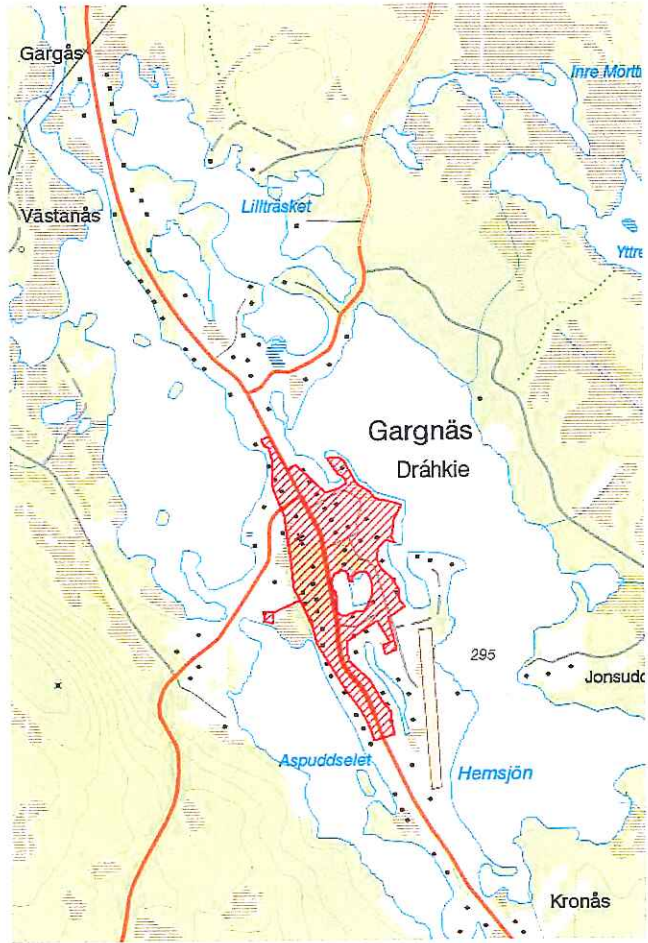
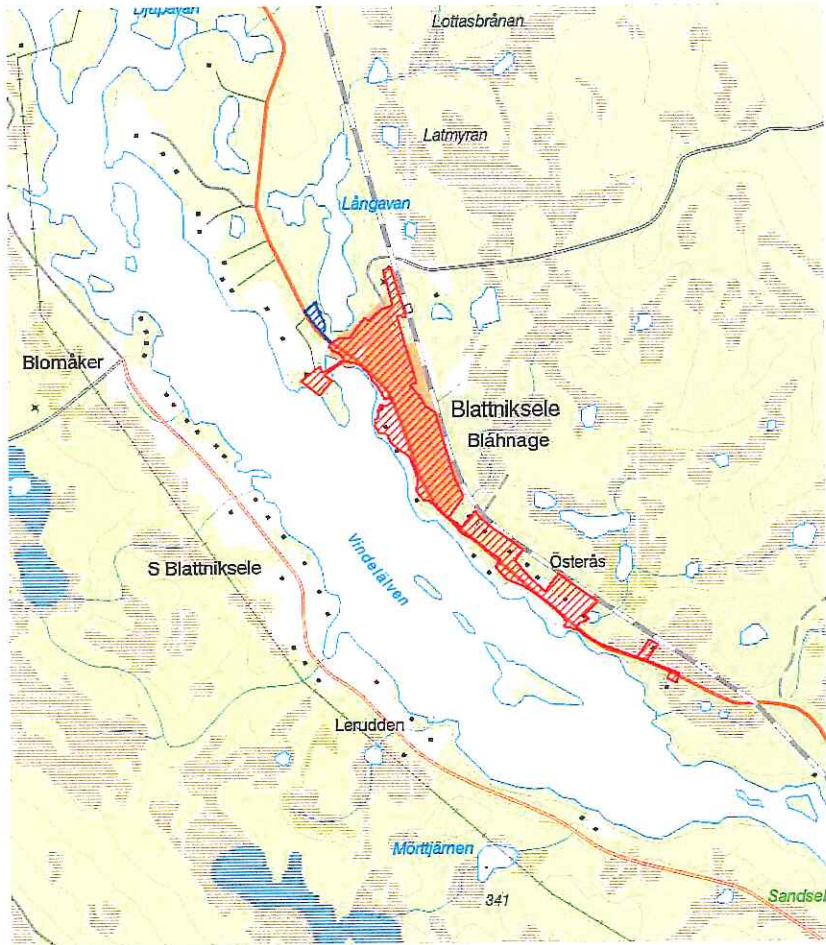
5 Kvalitetssäkring av verksamhetsplanen

Verksamhetsplanen skall revideras och uppdateras årligen i samband med övrigt budgetarbete. Huvudansvarig för detta är verksamhetsansvarig för VA samt Teknisk ansvarig.

Mål, strategier och åtgärdsplan skall följas upp årligen. Revideras eller tillkommer mål skall detta förankras politiskt om det är av väsentlig betydelse. Åtgärdsplanen skall alltid förankras i kommunstyrelsen.

VA verksamhetsområden

Checklistor VA

Sorsele kommun

Korta checklistor vid läcka, elavbrott, akut förorening samt kundklagomål om magsjuka.

Larm om vattenläcka – checklista

1. Bilda dig en uppfattning om läget:
  - a. Vilket område påverkas?
  - b. Kolla nivåer i vattenverk och ev. högreservoarer.
  - c. Hur mycket läcker?
  - d. Berörs viktiga abonnenter? (äldreboenden m.fl.)
2. Åk ut till platsen och gör en lägesbedömning bl.a. med hjälp av VA-kartan – går det t.ex. att stänga bort området med läckan?
3. Kontakta arbetsledning för överläggning. Den som är på plats är ansvarig tills arbetsledningen kan ta över.

Larm om elavbrott – checklista

1. Bilda dig en uppfattning om läget:
  - a. Kontakta Vattenfall
    - Känner dom till avbrottet och var är det?
    - Hur länge beräknas strömmen vara borta? – Kontakta arbetsledning vid besked om längre avbrott.
  - b. Räcker volymen i ev. högreservoar?
  - c. Berörs viktiga abonnenter? (äldreboenden m.fl.)
2. Åk ut till vattenverket om det är ett internt fel.
3. Om man inte själv enkelt kan åtgärda felet kontaktas elfirma och arbetsledning.

Larm om akut förorening (oljeutsläpp m.m.) – checklista

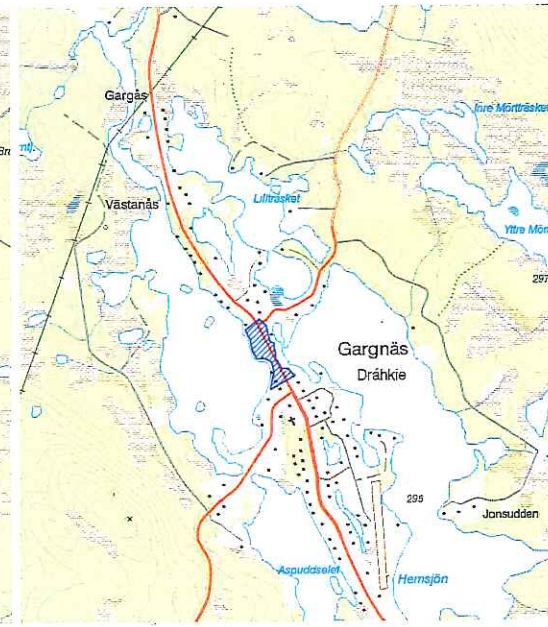
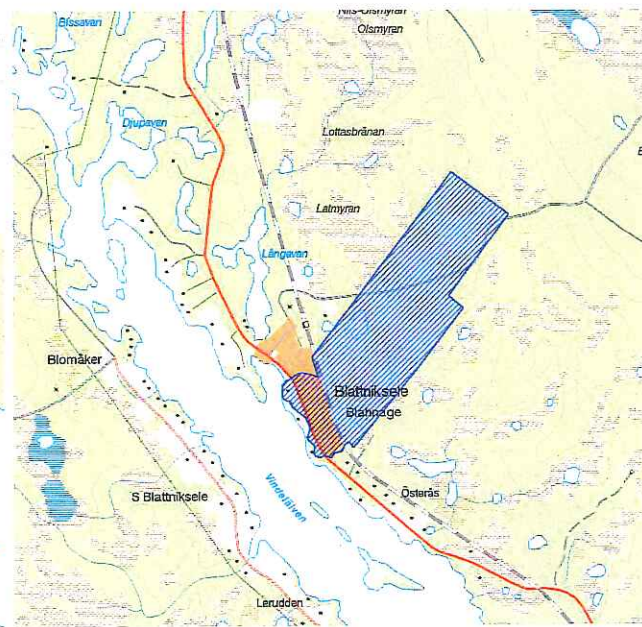
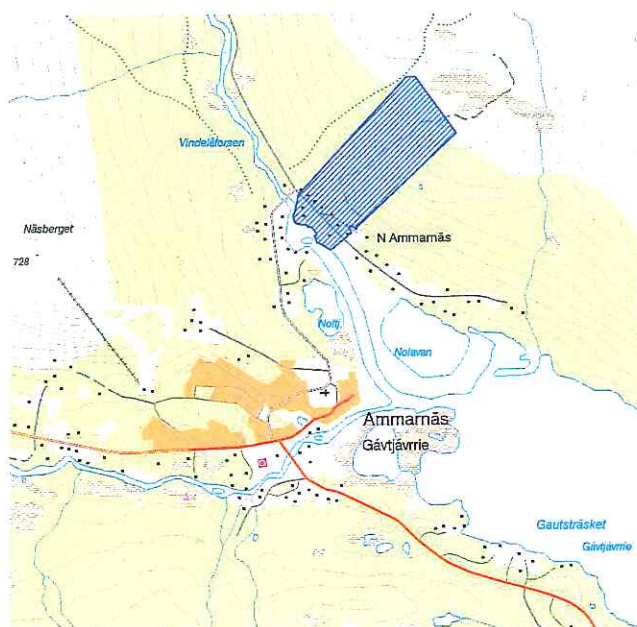
1. Kontakta arbetsledningen för samråd med räddningstjänst och miljö- och byggkontoret.
2. Beställ eventuellt slambil för att suga upp utsläppet om det är av mindre omfattning.

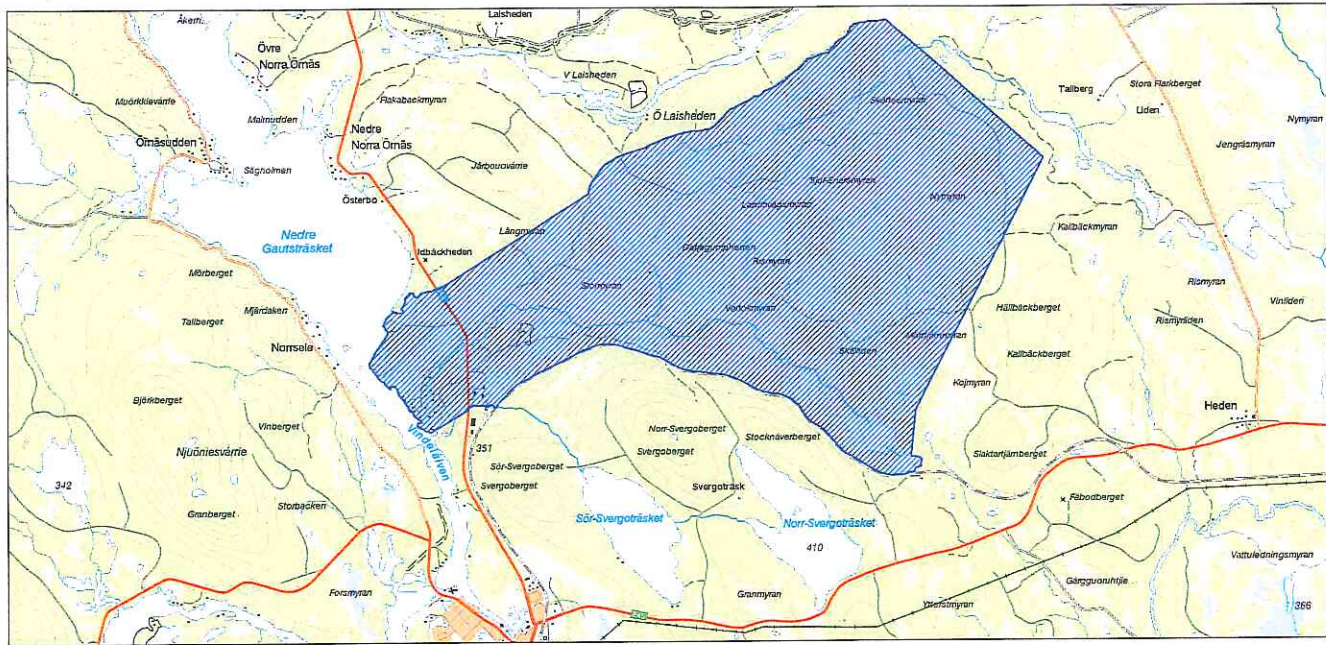
Kundklagomål om magsjuka – checklista

1. Bilda dig en uppfattning om läget:
  - a. Var bor den som klagar och är den ansluten till kommunalt vatten?
  - b. Vilka är symptomen och när började det?
  - c. Är fler drabbade – t.ex. familj, grannar?
2. Kontakta arbetsledning för samråd med miljö- och byggkontoret.

OBS! All kontakt utåt (medborgare/media) sker via arbetsledningen.

Vattenskyddsområden

VA-handlingsplaner vid:

1. Omfattande elavbrott
2. Misstänkt vattenburen smitta
3. Akut förorening
4. Stora läckor

Sorsele kommun

1. Dricksvattenproduktion och distribution i samband med omfattande elavbrott	
Samla krisledningsgruppen	<p>Sammankalla krisledningsgruppen som ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientera sig om läget och uppskatta omfattningen. • Besluta om fortsatt sammansättning av krisledningsgruppen. • Bedöma behovet av personalförstärkning samt kalla in eventuella extra resurser. • Bedöma behovet av och upprätta samband med samverkande organisationer (andra förvaltningar, Länsstyrelsen, smittskyddsläkaren, grannkommuner m fl). • Föra dagbok över vilka åtgärder som vidtas samt vilka beslut som fattas.
Finns tillgång till mobila reservaggregat?	<p>Transportera mobila reservaggregat till avsedda vattenverk. Tänk på att det kan krävas behörighet för transport av farligt gods (ADR-behörighet) vid transport av aggregat med tillhörande bränslecistern och att det i så fall är viktigt att snabbt kunna kalla in personal med en sådan behörighet.</p>
Manuell omkoppling från nät drift till reservkraft drift	<p>Mobila eller där stationära reservaggregat finns ansluts och startas. Se till att drivmedel finns i tillräcklig mängd.</p>
<p>Om det inte finns möjlighet att förse samtliga vattenverk med reservkraft kan vattenförsörjningen i stället ordnas enligt:</p>	
Finns möjlighet att växelköra vattenverk med mobil reservkraft?	<p>Om det finns möjlighet att växelköra flera vattenverk med ett reservaggregat kan reservkraften köras några timmar på varje verk.</p>
Finns de distributionssystem som inte kan försörjas från vattenverk utrustade med reservkraft?	<p>Kontrollera om prioriterade abonnenter, som t ex centralkök, industrier, äldreboenden och vårdcentraler finns inom det berörda området. Prioriterade abonnenter finns listade för respektive distributionsområde i nödvattenplanen.</p>
Nödvattenförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> • För drabbade distributionsområden där reservkraft inte kan ordnas upprättas hämtningsställen för dricksvatten, beräkna 3-5 liter/person och dygn till en början. Vatten kan levereras i t ex tankar och tankbilar. • Tankarna ska vara rengjorda enligt fastställda rutiner. Vattnet kloreras eventuellt innan distribution. • Kom ihåg att vattenprover ska tas i samband med nödvattenförsörjning.
Se till att drivmedel finns i tillräcklig mängd	<p>Se till att drivmedel till reservaggregat finns i tillräcklig mängd och ordna med transport av drivmedel till anläggningarna.</p> <p>Kontrollera i förväg var drivmedel kan införskaffas vid ett elavbrott när de vanliga pumparna som drivs med el inte kan användas.</p>

2. Dricksvattenproduktion och distribution vid misstänkt vattenburen smitta	
Samla krisledningsgruppen	<p>Sammankalla krisledningsgruppen som ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientera sig om läget och uppskatta omfattningen. • Besluta om fortsatt sammansättning av krisledningsgruppen. Bedöma behovet av personalförstärkning samt kalla in eventuella extra resurser. • Bedöma behovet av och upprätta samband med samverkande organisationer (andra förvaltningar, Länsstyrelsen, smittskyddsläkaren, grannkommuner m fl). • Föra dagbok över vilka åtgärder som vidtas samt vilka beslut som fattas.
Felsökning	<p>Ta kontakt med driftpersonalen på vattenverket samt arbetsledare på ledningsnätet för att inhämta information om eventuella driftstörningar eller annat som kan påverka dricksvattenkvaliteten. I det fall en vattenprovtagning ska utföras är det viktigt att proverna tas innan eventuell klorering eller andra tekniska åtgärder.</p>
Information till berörda abonnenter/kokningsrekommendationer	<p>Berörda abonnenter bör omgående informeras. Samråd med miljö- och byggkontoret om informationsinnehåll. Tänk på att kommunens informationsavdelning eller motsvarande ofta kan bistå med hjälp. Om det anses nödvändigt rekommenderas kokning för allt vatten som ska användas till dryck eller matlagning – samråd med miljö- och byggkontoret.</p>
Nödvattenförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollera om prioriterade abonnenter som, t ex centralkök, industrier, äldreboenden och vårdcentraler finns inom det berörda området. Prioriterade abonnenter finns listade för respektive distributionsområde i nödvattenplanen. • Inom drabbade distributionsområden upprättas hämtningsställen för dricksvatten, beräkna 3-5 liter/person och dygn till en början. Vatten kan levereras i t ex tankar och tankbilar. • Tankarna ska vara rengjorda enligt fastställda rutiner. Vattnet kloreras eventuellt innan distribution. • Kom ihåg att vattenprover ska tas i samband med nödvattenförsörjning.
Vidta åtgärder	<p>När föroreningens härkomst fastställts vidtas lämpliga åtgärder, som t ex tömning och rengöring av bassånger och reservoarer, desinfektion och spolning av ledningsnätet.</p>
Återgång till normaldrift	<p>Innan vattnet åter kan användas utan inskränkning krävs två på varandra följande vattenprover som visar en fullgod vattenkvalitet enligt gällande kvalitetsnormer.</p>

3. Dricksvattenproduktion och distribution i samband med akut förorening av olja eller andra kemikalier	
Samla krisledningsgruppen	<p>Sammankalla krisledningsgruppen som ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientera sig om läget och uppskatta omfattningen. • Besluta om fortsatt sammansättning av krisledningsgruppen. • Bedöma behovet av personalförstärkning samt kalla in eventuella extra resurser. • Bedöma behovet av och upprätta samband med samverkande organisationer (andra förvaltningar, Länsstyrelsen, smittskyddsläkaren, grannkommuner m fl). • Föra dagbok över vilka åtgärder som vidtas samt vilka beslut som fattas.
Stäng råvattenintaget	<p>Vid misstänkt förorening stängs råvattenintaget omgående för att förhindra att föroreningen når vattenverket och förorenar filterbäddar och andra behandlingssteg.</p> <p>Prova råvatten och upprätta provtagningsplan.</p>
Stoppa distributionspumparna	<p>För att förhindra att föroreningen sprider sig i distributionssystemet kan det vara nödvändigt att stänga distributionspumparna. Delar av ledningsnätet kan då bli trycklöst med risk för inläckage.</p>
Information till berörda abonnenter	<p>Berörda abonnenter bör omgående informeras. Samråd med miljö- och byggkontoret om informationsinnehåll. Tänk på att kommunens informationsavdelning eller motsvarande ofta kan bistå med hjälp.</p>
Nödvattenförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollera om prioriterade abonnenter, som t ex centralkök, industrier, äldreboenden och vårdcentraler finns inom det berörda området. Prioriterade abonnenter finns listade för respektive distributionsområde i nödvattenplanen. • Inom drabbade distributionsområden upprättas hämtningsställen för dricksvatten, beräkna 3-5 liter/person och dygn till att börja med. Vatten kan levereras i t ex tankar och tankbilar. • Tankarna ska vara rengjorda enligt fastställda rutiner. Vattnet kloreras eventuellt innan distribution. • Kom ihåg att vattenprover ska tas i samband med nödvattenförsörjning.
Reservvattenförsörjning (reservvattentäkt)	<p>I det fall vattentäkten förorenats kan det bli nödvändigt att ta en alternativ vattentäkt i bruk för kortare eller längre tid. Se till att reservtäkten uppfyller gällande vattenkvalitetskrav. Reservvattentäkter finns vid alla fyra VA-anläggningarna.</p>
Sanering	<p>Vid en sanering tappas bassånger och reservoarer som därefter spolas. Ledningsnätet spolas i det fall föroreningen spridits i distributionssystemet.</p>
Återgång till normaldrift	<p>När vattenkvaliteten åter är tillfredsställande ur estetisk och hälsomässig synpunkt informeras abonnenterna att vattnet åter kan användas utan inskränkning.</p>

4. Dricksvattenproduktion och distribution i samband med stora läckor

Lokalisera läckan Samla krisledningsgruppen	<p>Läckan lokaliseras och åtgärdas.</p> <p>Sammankalla krisledningsgruppen som ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientera sig om läget och uppskatta omfattningen. • Besluta om fortsatt sammansättning av krisledningsgruppen. • Bedöma behovet av personalförstärkning samt kalla in eventuella extra resurser. • Bedöma behovet av och upprätta samband med samverkande organisationer (andra förvaltningar, Länsstyrelsen, smittskyddsläkaren, grannkommuner m fl). • Föra dagbok över vilka åtgärder som vidtas samt vilka beslut som fattas.
Nödvattenförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollera om prioriterade abonnenter, som t ex centralkök, industrier, äldreboenden och vårdcentraler finns inom det berörda området. Prioriterade abonnenter finns listade för respektive distributionsområde i nödvattenplanen. • Inom drabbade distributionsområden upprättas hämningsställen för dricksvatten, beräkna 3-5 liter/person och dygn till att börja med. Vatten kan levereras i t ex tankar och tankbilar. • Tankarna ska vara rengjorda enligt fastställda rutiner. Vattnet kloreras eventuellt innan distribution. • Kom ihåg att vattenprover ska tas i samband med nödvattenförsörjning.
Klorering	<p>Om det finns misstanke att ledningen förorenats kan behov av klorering föreligga. (Se t ex Svenskt Vattens publikation VAV P77)</p>
Information till berörda abonnenter	<p>Berörda abonnenter bör omgående informeras. Samråd med miljö- och byggkontoret om informationsinnehåll. Tänk på att kommunens informationsavdelning eller motsvarande ofta kan bistå med hjälp.</p>
Återgång till normaldrift	<p>Berörda abonnenter informeras när vattnet åter kan användas utan inskränkning. Finns misstanke att vattnet förorenats bör vattenprov tas.</p>

Nödvattenplan

Sorsele kommun

Definition nödvatten: leverans av vatten för dryck, matlagning och personlig hygien utan att använda det ordinarie ledningsnätet

Vattenavbrott - reserver – nödvatten

Syfte

När vattentäkten, vattenverket eller huvudledning slås ut gäller det att lämpliga åtgärder vidtas snabbt.

Det gäller att

- göra en lägesbedömning
- begränsa skadan
- ordna nödvattenförsörjning

Handlingsplanen ska vara ett stöd för ansvariga.

När ska planen utlösas

Vid

- Stor läcka
- Utslagen vattentäkt — t ex olja, kemikalier
- Utslaget vattenverk — t ex brand, explosion
- Otjänligt vatten

Larmning

Utsläpp eller översvämning kan uppmärksammas av närboende, polis, räddningstjänst, SOS Alarm, m fl

Följande ansvariga ska alltid larmas

- Gatukontoret/Tekniska verksamheten och om situationen kräver larmas även
- Räddningstjänst
- Miljö- och byggkontoret

Den av de uppräknade som får larmet ska se till att övriga larmas.

Ansvarsfördelning

Vid misstanke om smitta

Vid misstanke om smitta ska tekniska avdelningen (producent), miljö- och byggkontor samt smittskyddsläkare samverka för att konsumenterna ska få snabb och korrekt information.

Tekniska verksamheten

Svarar för

- Information till samhällsbyggnadskontoret (kontrollmyndighet) och konsument
- Information och råd till räddningstjänsten i samband med stor läcka, brand i vattenverk
- Avstängningar av delar av rötnätet
- Sätta reservvattentäkten i drift (Förbereda för klordosering)
- Varning och information till vattenabonnenter med särskilda behov/ prioriterade vattenabonnenter
- Massmediakontakter efter räddningstjänstskedet — i samråd med samhällsbyggnadskontoret. All kontakt utåt (medborgare/media) sker via arbetsledningen.

- Nödvattendistribution enligt särskild plan
- Information till kommunledningen och kommunens telefonväxel
- Dokumentation och rapport

Räddningstjänsten

Svarar för bedömning av åtgärder enligt räddningstjänstlagen och att de genomförs

- Uppsamling och begränsning av utsläppet/branden
- Läns-pumpning vid översvämning på grund av stor läcka
- Bistå tekniska avdelningen med att få ut varning till abonnenter
- Massmediakontakter under räddningstjänstskedet

Samhällsbyggnadskontoret

Svarar för

- Information och råd till räddningstjänsten i samband med utsläpp/brand under räddningstjänstskedet
- Information till smittskyddsläkaren om det är smittrisk

Bilagor

Bilaga 1. Sambandslista Sorsele kommun

Upprättas och hålls aktuell av VA-ansvarig. Bör finnas hos:

1. Räddningstjänst
2. VA-ansvarig, inklusive den som har beredskap
3. Miljö- och byggkontoret
4. Kommunens telefonväxel
5. SOS Alarm

Bilaga 2. Reserver och nödvattendistribution

Bilaga 3. Nödvattendistribution med tankar samt prioriterade abonnenter

Bilaga 4. Nyttiga kontakter

Bilaga 1. Sambandslista – Sorsele kommun

Befattning	Telefon
Verksamhetsansvarig VA	Lars-Gunnar Burman 070-525 26 93
Drifttekniker VA	Rickard Bjuhr 070-331 31 77
Drifttekniker VA	Stig Holmgren 070-383 55 76
Drifttekniker VA	Jonatan Bjuhr 070-517 60 77
Drifttekniker VA	Marcus Eriksson 070-579 34 73
Teknisk ansvarig	Simon Sundström 070-395 78 98
Räddningschef	Jan Fransson 070-399 79 81
Räddningsledare i tjänst	
Beredskapssamordnare	Jan Fransson 070-399 79 81
Samhällsbyggnadschef	Jan Fransson 070-399 79 81
Miljöinspektör	Annika Lindberg
Kommunchef	Jan Ask
IT-samordnare	Mari-Anne Englund
Verksamhetsansvarig fastighet	Michael Wesslander 070-508 22 27
VD SorseleBo AB	Michael Wesslander 070-508 22 27
Barn- och utbildningschef	Helen de Lööf
Omsorgschef	Ann-Christin Linder
Kommunsekreterare Informationsansvarig	Sara Grundström
Reception/växeln	0952-14 000
Sidotelefon/ kommunens växel	0952-14 000
Verksamhetsansvarig köksenheter	Sonja Robertsson
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)	
ALcontrol Laboratorium Umeå	090-71 16 60
Nationell Vattenkatastrofgrupp (VAKA)	020-30 20 30 (Se bilaga 1B)
SOS-alarm	

Bilaga 1B. Instruktion VAKA

VAKA - Nationell vattenkatastrofgrupp

VAKA är en stödfunktion som nås dygnet runt via SOS-alarm på tel. 020-30 20 30.

VAKA ger stöd till kommuner och regioner som drabbats eller kan komma att drabbas av problem med dricksvattenförsörjningen.

Du som ringer tänk på följande:

☒ Du skall vara behörig (VA-chef, chef Miljö och hälsoskydd, räddningschef, kommunchef) eller ha fått delegation av annan behörig att kontakta VAKA.

☒ Meddela SOS-alarm om problemet kortfattat, enkelt och klart.

☒ VAKA handlägger endast akuta problem med den kommunala dricksvattenförsörjningen (inklusive kvaliteten).

☒ Det är bättre att agera för tidigt än för sent.

☒ VAKA:s medverkan är för närvarande kostnadsfri för kommunen.

☒ Du kan få stöd och hjälp via telefon eller genom besök av VAKA.

Vad är VAKA?

År 2004 bildades VAKA av Livsmedelsverket efter en rad allvarliga händelser (översvämningar, elavbrott med mera) som påverkat dricksvattnet i flera kommuner.

VAKA består av personer från dricksvattenproduktion, miljöskydd, laboratorieverksamhet och räddningstjänst. Medlemmarna finns fördelade över hela landet. Gruppen har en stor samlad erfarenhet av händelser, såsom farligt-gods olyckor, olika typer av utsläpp i vattentäcker, stora läckor, förorenade ledningsnät, vattenbrist, översvämningar, ras och skred, höga flöden, strömbavbrott samt andra olyckor/händelser som påverkat vattenförsörjningen. Gruppen har dessutom stor samlad erfarenhet av hantering av information och media och innefattar krislednings- och vattenförsörjningsexperten med bred samlad kompetens och erfarenhet. Medlemmarna i VAKA har tillgång till ett brett expertnätverk (myndigheter med flera) som används i varje unik situation. Gruppen är specialutbildad för detta uppdrag och vidareutbildas kontinuerligt.

Snabb hjälp i svåra situationer

En svår dricksvattenhändelse kan vara en oerhört komplex situation att hantera. Det är ofta många olika typer av drabbade användare eller konsumenter, och med en komplicerad informationshantering där informationen måste nå alla utan undantag och omedelbart. Syftet med VAKA är att ge specifik rådgivning, expertstöd och coaching under svåra förhållanden. Behovet av stöd kan finnas både hos dricksvattenproducenten, hos miljökontoren och hos räddningstjänsten.

VAKA har möjlighet att bistå på plats inom något dygn.

Vem kan kontakta VAKA?

VAKA kan anlitas av dricksvattenproducenter/-leverantörer, miljö- och hälsoskyddsförvaltningar, räddningstjänster, och av kommunledning. Men även länsstyrelser och centrala myndigheter kan anlita VAKA för eget behov av expertutlåtanden, eller för att påkalla uppmärksamhet om att risk för allvarlig händelse finns eller om en pågående kris.

Hur hjälper VAKA till?

VAKA:s uppgift är att vara det stöd som kommunen kan behöva i samband med svåra problem i dricksvattenförsörjningen, för att sedan själv fatta de för situationen bästa besluten. VAKA bistår med sin egen expertkompetens kombinerat med vårt stora expertnätverk. Vi fungerar även som coach/samtalspart när det gäller analys av läget samt ger stöd för inriktning till det fortsatta arbete och de åtgärder som behövs.

Kommunen fungerar själv som ledning och beslutsfattare, samt besvarar och hanterar media. VAKA uttalar sig normalt inte i media, men kan bistå när det gäller att planera, strukturera och bland annat sätta samman information inför pressmeddelanden eller presskonferenser.

VAKA:s insatser är för närvarande kostnadsfria för kommunen. I de fall utrustningen för nödvattenförsörjning lånas av oss betalar kommunen för transporter och all återställning av utrustningen.

VAKA som observatörer

VAKA kan i vissa fall komma ut som observatörer, vilket kan underlätta om förloppet utvecklas till en händelse där vårt stöd senare behövs. VAKA deltar också vid observationer utanför Sveriges gränser i samverkan med centrala myndigheter.

Bilaga 2. Reserver och nödvattendistribution

Sorsele huvudvattentäkt och/eller vattenverk

Högreservoaren i Sorsele har volym (450 m³) för drygt 1 dygns normal förbrukning. Vid ransonering räcker vattnet längre. Behövs ytterligare kapacitet används i första hand Blattniksele vattentäkt (25 km från Sorsele samhälle) och i andra hand Slagnäs vattenverk inom Arjeplog kommun (31 km från Sorsele samhälle). Vatten hämtas med gatukontorets renavvattentank (5 m³).

Stor läcka på huvudledning i huvudvattentäktens distributionsområde

Om reparationen befaras ta mer än två dygn dras provisoriska ledningar förbi skadan. Vid kortare beräknad reparationstid försörjs området med tankar.

Övriga mindre vattentäkter/vattenverk

Om vattentäkten slås ut försörjs områdena med tankar från Sorsele. I Ammarnäs kan

Bilaga 3. Nödvattendistribution med tankar samt prioriterade abonnenter

Vattenbehovet per person och dygn beräknas till 10 liter - se Livsmedelsverkets handbok "Beredningsplanering för dricksvatten 2008"

Behov per område	Antal personer	Viktiga/prioriterade abonnenter
Sorsele	1280	
		Sorsele sjukstuga
		Centralköket Solhem
		River Hotel
		Sorselegårdsområdet/hälsöhem
		Videllövsskolan
		Blåhaken
		Brandstation
		Vattentornet
		Bilprovningen
Ammarnäs	87	Vattenverket
		Återvinningscentral
		Affären
Blattniksele	158	Vattenverket
		Skolan
Gargnäs	148	Vattenverket
		Affären
		Skolan

Småtankar

Bör helst placeras i frostfria utrymmen, gärna med golvbrunn.

Öva

Nödvattendistribution med tankar i stor skala är inte helt lätt. Därför är det klokt att öva för att se att utrustning och planering fungerar

Bilaga 4. Nyttiga kontakter

- Räddningstjänsten
- Miljö- och byggavdelning
- Franssons Spol & Sug AB
- Swosch Lycksele

- Kommunledningen
- Beredskapssamordnaren

- VA-organisationer i grannkommunerna:
  - Arjeplog
  - Arvidsjaur
  - Malå
  - Storuman
  - Lycksele

- Bäcklunds VVS
- Thed Wilhelmssons Gräv AB
- Franssons Maskin & Transport AB
- Sorsele Frakt AB

- Elektrofredrik AB

- Jour fjärrvärme Sorsele – Sorsele VV

- Nationell Vattenkatastrofgrupp - VAKA
VAKA är en stödfunktion som når dygnet runt via SOS-alarm på tel. 020-30 20 30.
VAKA ger stöd till kommuner och regioner som drabbats eller kan komma att drabbas av problem med dricksvattenförsörjningen.

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - MSB

- ALcontrol Umeå